

urget et magis determinat. « Archipresbyteri, plebani et » quicumque parochiales vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent, per se, vel » alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate, pascant salutaribus » verbis, docendo quæ scire omnibus necessarium est » ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis vitia quæ eos declinare et virtutes quas » sectari oportet, ut poenam æternam evadere, et celestem gloriam consequi valeant. » Concil. Trid., sess. 5, cap. 2 de Reform. Eadem obligatio exprimitur in sess. 24, cap. 4 de Reform. in quo, præter dies dominicas et festa, additur quod tempore Quadragesimæ et Adventus quotidie aut saltem tribus in hebdomada diebus prædicandum sit, si ita oportere duxerint episcopi. Ergo negari non potest cunctos pastores strictam habere obligationem juris ecclesiastici populos sibi commissos sana doctrina frequenter pascendi.

3° Graviter peccant parochi qui tribus mensibus anni, etiam discontinuis, per se vel per alios non concionantur : nam Concil. Trid., sess. 5, capite citato, ait : « Itaque » ubi ab episcopo moniti trium mensium spatium muneri » suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alias, ad » ipsius episcopi arbitrium, cogantur. » Tantæ poenæ non decernuntur nisi pro culpa gravi. Ergo. *Ita omnes theologi, etiam molliores.*

4° Sæpe longe minus spatium temporis sufficit ad constituendum peccatum mortale. *S. Ligorius*, l. 3, n. 269, dicit non improbabiler a pluribus doceri graviter peccare illum qui per mensem continuum prædicationem omittit. Alii tamen paulo minus urgent. Habenda est ratio statutorum diœcesis, et circumstantiarum quorundam anni temporum, ubi vel pastor prædicare vel fideles audire difficilius possunt. Si parochus transitorie infirmatur, excusari potest : si vero infirmitas videatur perpetua, officio cedere vel coadjutorem ab episcopo petere debet. Habenda est etiam ratio majoris vel minoris necessitatis juxta om-

nium vel quorundam ignorantiam aut vitia. Ubi autem non reperiuntur qui in tali sint spirituali indigentia ? Licet autem parochus huic muneri satisfacere possit per alios prædicatores, sive ordinarios, sive extraordinarios, non se tamen putet liberum, si saltem quandoque ipse non prædicet ; nec etiam judicet se excusari quavis consuetudine, vel parvo fidelium numero, vel frequentia aliarum ecclesiarum.

Notandum insuper, prædicationem indigentia et capacitate audientium non proportionatam prorsus insufficientem esse, ut parochus muneri prædicationis satisficiat. Quot ergo parochi judicio Dei damnabuntur ob solam gravissimæ hujus obligationis omissionem !

5° Nomine prædicationis non intelliguntur sermones juxta eloquentiæ regulas compositi, ornati, memoria commendati et pronuntiati : quandoque sunt utiles vel necessarii, v. g., in solempni festo, in extraordinario concursu ; sed communiter parochus, tales habendo conciones, muneri suo minime satisfaceret. Studeat pro viribus suis facere quod præscribit Concil. Trid. in textu superioris citato, et quod ipse ovibus suis magis expedire judicabit : non tantum intra missarum aliorumve officiorum solemnia populorum coadunatum sana doctrina sic imbueri satagat, sed in catechismis, in scholis, in domibus privatis, denique omnibus viis quæ sibi efficaciores videbuntur, ut dicere possit cum Apostolo, Act. xx, 26 : *Contestor vos hodierna die, quia mundus sum a sanguine omnium*, sciens quod si vel una anima culpa ejus pereat, Deus illam de manu ejus requisiturus sit.

6° A peccato igitur mortali excusari non possunt parochi 1° qui raro prædicant, nisi legitime impediuntur, quo in casu curare debent ut alii pro ipsis hoc munere convenienter fungantur ; 2° qui nullam aut fere nullam adhibentes præparationem, loquuntur sine ordine, claritate, pietate et zelo, verbum Dei indigne tractant, et fastidium in audientibus excitant ; 3° qui conciones minime congruentes pronuntiant ; 4° qui in prima Missa, cui fideles magis ignari assistere solent, concionari no-

lunt, et a *fortiori*, qui vicarium a brevi et facili concione, hujusmodi fidelibus proportionata, prohibent; 5° qui sua negligentia in pueris catechizandis, in scholis visitandis, in rudibus requirendis et instruendis, causa sunt cur animæ sibi concredita pereant. Unde qui munus catechizandi et concionandi, v. g., in prima Missa dierum dominicarum et festivorum, vicariis aliisque committunt, prudenti sollicitudine invigilare debent ut omnia convenienti modo fiant, alioquin rationem ipsi supremo Pastori reddere tenebuntur de animabus sic perituris.

7° Vicarii ab episcopo in adiutorium parochorum missi, vices eorum gerere pro posse suo tenentur: graviter igitur peccant si notabiliter sint negligentes in concionando convenienti modo, in catechizando et in alia munia sibi commissa exercendo.

8° Pluries a nobis quæsitum est utrum parochus qui, allegans se conciones scribere, memoria retinere et pronuntiare non posse, pias facit lectiones, loco sermonis ad populum, muneri suo satisfaciat. Certum est melius esse tales facere lectiones quam omnino tacere, ac consequenter qui memoria concionari non potest, eas omittere non debet. Attamen evidens est Concil. Trid. conciones viva voce datas requirere, et experientia constat eas multo efficaciores esse. Si magistri in scholis non nisi legendo artes et scientias docere vellent, numquid muneri suo satisfacerent? Certe difficilius est fideles omnis ætatis et conditionis vera religionis doctrina imbuere: caveant ergo parochi et quicumque saluti animarum præponuntur, ne in re tantæ gravitatis sibi illudant. *Collet, Devoirs des curés, c. 7, § 1*, permittit ut parochus qui multis annis feliciter laboravit, et propter senectutis infirmitates aliasve causas accidentales factus est impotens viva voce concionari, proprios sermones vel aliorum homilias prudenter selectas populo legat; verum docet eum qui concionari non valet, curam animarum suscipere non posse, nisi impossibilitatem qua detinetur aperiat episcopo, et episcopum debere, ob hanc causam, eum communiter repellere. Excipiendum tamen est si

alium non habeat sacerdotem huic ecclesiæ præficiendum.

9° Quamvis Urbanus VIII approbaverit decretum S. Cong. Conc. diei 2 maii 1629, in quo statuitur ut, prædicante episcopo, omnes alii concionatores sileant, eadem S. Congregatio respondit, die 11 januarii 1631, id non intelligi respectu parochorum qui eadem die in ecclesia parochiali concionari possunt.

10° Si parochi per se munus prædicationis obire velint, impediri non debent, et tempore Quadragesimæ etiam mane in suis ecclesiis prædicare possunt, non obstante consuetudine quod in sola ecclesia matrice vel in alia concionetur, ut S. Cong. Conc. definiit die 26 jan. 1697.

11° Parochi nullum sacerdotem sibi ignotum ad concionandum in suis ecclesiis admittere possunt, nisi ab Ordinario loci fuerit approbatus; nec etiam notum, ad stationem aut missionem faciendam, sine ejusdem Ordinarii consensu; nec diaconum aut alium inferiorem clericum: sed dare possunt licentiam alicui viro docto et noto, etiam regulari, ut bis vel ter concionetur in suis ecclesiis, sine approbatione episcopi. *A fortiori* hanc licentiam dare possunt et debent eis qui ab episcopo sunt approbati. Ita communiter theologi apud *Ferraris, v° Parochus, art. 2, n. 79*.

12° Qui coram episcopo verbum Dei annuntiaturus est intra Missam, finito Evangelio, ante *Credo*, benedictionem ab eo genuflectens, vel, si canonicus sit, profunde inclinatus, petere debet: ubi vero habendus est sermo extraordinarius, v. g., ad publicandum Jubilæum, ad gratias Deo agendas pro aliquo felici nuntio vel publicatione fœderis, vel adventu magni principis, aut simili occasione, fieri non debet intra Missam, sed ea finita, et tunc non petitur benedictio. Idem observandum si sermo habendus sit in Missa defunctorum vel in laudem alicujus magni viri defuncti: fit inter Missam et absolutionem; *Cæremonial. Episcop., l. 1, cap. 22*. Mos apud nos invaluit ut verbum Dei annuntiaturus, sive intra, sive extra Missam, excepta Missa defunctorum, genuflectens benedictionem petat, dicens: *Jube, etc.*

13^o Notat Cæremonial. Episc., l. 1, cap. 22, n. 3, prædicatorem semper dicere Salutationem Angelicam, non vero *Regina cæli*, etiam tempore Paschali, quod apud nos non servatur. S. Congreg. Rit. respondit, die 23 januarii 1700, in confirmationem aliarum decisionum jam emissarum, prædicatores salutare teneri capitulum seu canonicos in apparatu choralis assistentes, prius quam civitatis gubernatorem.

Nota. Quædam sunt publicationes a parcho, per se vel per alium, necessario et sub gravi faciendæ, ut festa et jejunia observanda, quæ fideles cognoscere tenentur, matrimonia celebranda, vi legis ecclesiasticæ. Aliæ vero strictè prohibentur: sic prohibetur ne nova miracula, novæ revelationes, etc., annuntientur, aut festivitates vel processiones extraordinariæ indicentur, vel res omnino sæculares commendentur, petantur, etc., absque episcopi auctoritate vel licentia.

Lex 18 germ. an x, art. 53, ait: *Ils ne feront au prône aucune publication étrangère à l'exercice du culte, à moins qu'ils n'y soient autorisés par le Gouvernement.*

Prædicatores aliquem expresso nomine redarguere non possunt in actu prædicandi, sub pœna excommunicationis Papæ reservatæ, ex concil. Lateranensi V; *Ferraris*, v^o *Prædic.*, n. 101. Strictissime caveant quilibet sacerdotes ne verbis incautis fideles offendant.

De obligatione oves cognoscendi et corrigendi.

1^o Bonus pastor *proprias oves vocat nominatim et educit eas*, Joan. x, 3: ergo tenetur eas, quantum potest, cognoscere et quidem ex præcepto, ut præcisè verbis dicit Concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform., « cum præcepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere. » Visitare ergo debet parochus suos parochianos, cum illis affectu paterno colloqui, patres et matres familias prudenter interrogare circa liberos, servos, ancillas, operarios, non vero dicteria ancillæ aliarumve feminarum loquacium

audire, et ita se gerere ut omnes perfecte noscat et notam curiositatis non incurrat.

2^o Tenetur sub gravi oves in peccato mortali vel in proximo ejus periculo versantes corrigere, etiam cum periculo vitæ, si possit, id est, si spes emendationis affulgeat: debet insuper, secundum suam prudentiam et potestatem, scandala auferre aut præcavere, per se vel per alios, mandato, consilio, exhortatione, precibus, etc. *Ita communiter theologi*, qui ut probabilius docent hanc obligationem esse ex justitia. Unde sequitur quoscumque pastores prudenti sollicitudine semper invigilare teneri in subditos, mores eorum requirere, eos delinquentes corrigere, vacillantes sustinere, et prospicere ut omnes obligationibus suis satisfaciant, semper in mente habentes se strictam de illorum salute reddituros esse rationem.

P. III. — *De parochorum vicariis.*

Vicarii generatim ii sunt qui constituuntur ut aliorum vices gerant. Parochorum vicarii duplicis sunt generis, perpetui scilicet et temporanei.

Vicarius perpetuus ille est qui canonicè instituitur ad quamdam regendam ecclesiam loco principalis rectoris absentis. Sciendum est olim multas ecclesias parochiales unitas fuisse monasteriis, capitulis, collegiis, etc. Ab hujusmodi piis cœtibus constitui solebant vicarii temporarii ad nutum amovibiles, qui curam animarum in parochiis sic unitis exercerent, ut notat *Bened. XIV*, de Synodo diœces., l. 12, cap. 1, n. 2. Cum hujusmodi vicarii frequenter et quandoque sine causa, cum animarum detrimento, amoverentur, statutum est ut semel canonicè instituti, vere essent beneficiati et perpetui, atque soli actualem curam animarum in parochia haberent, ita ut rector principalis vel prælatus sacramenta ibi, invito vicario, administrare non potuisset; *Ferraris*, v^o *Vic. paroch.*, n. 30. Congrua reddituum portio eis ab episcopo assignabatur; ideo dicti sunt parochi *ad congruam portionem*.

Hujus generis vicarii apud nos non amplius existunt, sed tantum vicarii temporales a solo episcopo constituendi et ad nutum ejus revocandi. Alii deserviunt ecclesiis vulgo dictis *annexes*, et alii multo plures apud ipsos collocantur parochos, ad eos adjuvandos aut supplendos generatim in omnibus pastoralis muneris officiis.

Ex iis quæ de parochis diximus pleræque vicariorum obligationes facile intelligi possunt: in multis enim eadem cum quadam proportione incumbunt obligationes et parochis et eorum vices gerentibus. Quoad jura vero in paucioribus cum parochis participant.

Delegatam tantum, juxta omnes, habent jurisdictionem, quia non exercent officium cui, ex jure, annexa sit potestas subditos regendi. Unde seclusa speciali concessione, nullum hujus jurisdictionis actum exercere possunt extra territorium sibi assignatum, etiam quoad ordinarios suos poenitentes. Nec pariter valide, renitente paroco, assistere possent matrimonio, nisi aliter ab episcopo statutum fuisset.

Cum autem delegati sint ad universalitatem causarum, ad particularia, inter limites parochiæ exercenda, subdelegare possunt.

Presbyteri habituati non sunt deputati, sicut vicarii, ad repræsentandum aut supplendum parochum. Caveant igitur ne alia sibi attribuant munera, præter ea quæ illis ab episcopo vel a paroco specialiter committuntur.

SECTIO QUARTA. — De aliis ad hierarchiam jurisdictionis pertinentibus.

De summo Pontifice in præsentī capite tacemus, quia de eo, ejusque prærogativis ac juribus in Tractatu de *Ecclesia* et alibi passim multa diximus.

P. I. — *Cardinales.*

In antiquissimis Ecclesiæ sæculis, non solus Romanus pontifex, sed et alii episcopi presbyterorum et diaconorum habebant senatum, quo in regenda sua ecclesia utebantur: hic senatus vocabatur etiam presbyterium.

Qui uni ecclesiæ modo permanenti erant addicti, sive *incardinati*, dicebantur cardinales, per oppositionem ad alios qui fixum titulum non habebant. Cum Ecclesia Romana sit caput omnium aliarum ecclesiarum, ipsius presbyterium eminentissimum semper tenuit locum, ipsius membra diversos possidebant titulos a S. Evaristo in variis Urbis regionibus distributos, et ideo vocabantur cardinales: quod nomen ab aliis ecclesiis sensim derelictum, soli Romanæ Ecclesiæ senatui seu presbyterio fuit proprium. *Ferraris*, *vº Card.*, art. 1, n. 1-8.; *Devoti*, tit 1. 188 et seq.

Diaconis et presbyteris viciniore adjuncti sunt episcopi, scilicet Ostiensis, Portuensis, Albanus, Sabinus, Tusculanus et Prænestinus, qui munus episcopale retinentes, Romano pontifici opem ferebant in regimine Ecclesiæ. Triplicis igitur ordinis sunt cardinales, videlicet episcopi, presbyteri et diaconi.

Numerus eorum varius fuit, pro diversitate temporum et voluntate Pontificum. Verum Sixtus V, anno 1587, septuaginta titulos cardinalitios determinavit, sex episcoporum, quinquaginta presbyterorum et quatuordecim diaconorum, et prohibuit ne in posterum alii crearentur tituli, aut numerus cardinalium quovis prætextu augetur. Huic dispositioni non fuit derogatum, sed titulus presbyteralis vel diaconalis sæpe datur episcopo.

Cardinales, etiam non episcopi, episcopalem habent jurisdictionem in ecclesiis sibi subjectis.

In varias distribuuntur congregationes pro negotiis Ecclesiæ tractandis, gerendis, vel definiendis: si omnes sub præsentia summi Pontificis coadunentur, hic cœtus dicitur consistorium. Speciales congregationes sunt *S. Officii et Inquisitionis*, pro sana Ecclesiæ doctrina conservanda; *Indicis*, quæ est quasi vicaria præcedentis, et ad examinandos atque judicandos libros constituta; *Concilii Tridentini interpretum*, pro dicti concilii intelligentia et executione; *de Propaganda fide* pro infidelium, hæreticorum et schismaticorum conversione; *Correctionis librorum Orientalium*; *Sacrorum Rituum*; *Indulgentia-*

rum et sacrarum Reliquiarum; Episcoporum et Regularium, etc. Vide *Fagnan, Van-Espen, de Héricourt, etc.*

In Constit. Sixti V, diei 26 januarii 1587, quindecim instituuntur cardinalium congregationes, quibus variæ conceduntur facultates et jurisdictiones; juxta naturam causarum et negotiorum ipsis commissorum. Aliquando simplices emittunt responsiones; quandoque condunt decreta quæ majoris sunt ponderis; si ex consensu summi Pontificis edantur, vel approbatione ejus postea muniantur, adhuc majorem vim habent. Cum litteræ Apostolicæ quibus harum congregationum jurisdictio instituta vel aucta est apud nos publicatæ vel usu receptæ non fuerint, auctoritas earum non agnoscitur, nisi in quantum illarum decreta summi Pontificis approbatione muniantur et in forma consueta promulgantur. Multi tamen æstimantur ponderis in elucidandis dubiis, in interpretandis legibus et in vero traditionum sensu assignando. Videantur ea quæ infra dicturi sumus Tractatu *de Legibus*, part. 2, cap. 2, art. 5, ubi de promulgatione legum ecclesiasticarum.

Principalis cardinalium functio est Romanum pontificem eligere: ex concilio Lugdunensi II, cardinales in civitate ubi Pontifex moritur præsentés, decem diebus absentes expectare tenentur; quibus elapsis, sive absentes venerint, sive non, omnes in eadem æde convenire, electioni novi Pontificis incumbere, et ita secum manere debent, donec electio, ad quam duæ voces ex tribus necessariæ sunt, completa fuerit: ideo hæc congregatio dicta est *Conclave*. Qui majoritatem duarum partium ex tribus obtinuit, eo ipso legitimus est Romanus pontifex et S. Petri successor, modo electioni suæ consentiat, nec ulla confirmatione indiget quia superiorem non agnoscit.

Cardinales ea non semper habuerunt insignia quibus nunc velut principes Ecclesiæ decorantur: Innocentius IV *galerum rubrum* cardinalibus e clero sæculari concessit, circa annum 1244; Paulus II, anno 1471 vita functus, *biretam coccineam* eisdem solemniter reservavit, et

dedit pannum rubri coloris quo equitantes equos sternerent, aliaque insignia quæ cardinalibus ex clero sæculari assumptis propria erant; Gregorius XIV *rubrum pileum* etiam regularibus, an. 1590, concessit; Urbanus VIII, anno 1630, statuit ut omnes, ratione dignitatis, deinceps non tantum vocarentur *Illustrissimi*, ut antea, sed *Eminentissimi*, et diceretur, *Eminentie vestræ*. Vide *Devoti*, t. 1, p. 193.

P. II. — *Legati*.

Legati, sic dicti quia leguntur seu eliguntur ut mittantur, sunt quasi vicarii papæ, ab eo missi, ut ipsius auctoritatem in aliquo loco nomine ejus exercent. Eorum existentia antiquissima est in Ecclesia: tres legati concilio Nicæno I nomine S. Sylvestri papæ præfuerunt.

Triplacis sunt generis, nempe 1° *legati a latere*, sic appellati, quia e sacro collegio et quasi ex latere summi Pontificis extrahuntur. Sæpe vocantur simpliciter *legati*. 2° *Legati missi*, vel aliter *nuntii apostolici*, sunt prælati non cardinales, qui ad principes pro obeundo apud ipsos ordinaria legationis munere mittuntur: olim dicebantur *apocrisarii*, id est secretarii. Qui modo provisorio tantum munus legati exercent, dicuntur *internuntii*; si ad negotia minoris momenti mittuntur, dicuntur *ablegati*. 3° *Legati nati*, ii sunt qui possident titulum cui annexa est legati dignitas; quales olim erant archiepiscopus Cantuariensis in Anglia, Remensis in Gallia, Toletanus in Hispania, Bracarensis in Lusitania, Salisburgensis in Germania, Pisanus in Italia.

P. III. — *Patriarchæ*.

Patriarchæ, id est patrum seu episcoporum superiores, ii intelliguntur episcopi qui ratione sedis suæ aliquam habent jurisdictionem in plures ecclesiasticas provincias, etiam per varias regiones diffusas. In concilio Nicæno I, can. 6, statuitur ut *antiqui mores serventur*, et tunc designantur jura patriarchica ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ et Antiochenæ, ut erudite probat *Devoti*,

t. 1. Ergo jura illa jam erant antiqua. Tribus his patriarchis additi sunt postea episcopus Constantinopolitanus et episcopus Hierosolymitanus. De quatuor patriarchis Orientalibus late agit P. *Le Quien* in doctissimo opere dicto : *Oriens Christianus*. Reliquæ catholice regiones Romano pontifici, tanquam Occidentis patriarchæ, subjiciuntur. Jura patriarcharum Orientalium de facto non existunt, et tamen summus Pontifex titulares patriarchas creat, qui Romæ commorantur, ne memoria tam illustrium ecclesiarum pereat : sic et alii creantur episcopi et archiepiscopi cum titulis *in partibus infidelium*, id est antiquarum ecclesiarum nunc ab infidelibus oppressarum.

Alii sunt patriarchæ minoris dignitatis in media ætate creati, in patriarchatu Occidentali, seu in ecclesia Latina, ut patriarcha Venetus, patriarcha Indiarum, patriarcha Ulyssiponensis, qui quamdam habuerunt auctoritatem in metropolis et episcopos talis regionis vel talis regni, et in conciliis immediate post majores patriarchas sedent.

P. IV. — *Primates.*

Post minores patriarchas veniunt primates, qui omnibus provinciis alicujus regionis vel regni præsent, et jus anteferendæ crucis per totum primatum habent, non tamen in præsentia papæ vel *legati* ejus a latere : appellationem a metropolitæ olim suscipiebant.

P. V. — *Metropolitæ.*

Metropolis, a vocibus græcis *μήτηρ*, *mater*, et *πόλις*, *urbs*, significat urbem principalem : episcopus hujusmodi civitatis dictus est metropolita, et deinde, quia jurisdictionem in episcopos suæ provinciæ habebat, vocatus est archiepiscopus. Metropolita igitur unius provinciæ tantum præest episcopis qui ipsius suffraganei vocantur. Jus habet celebrandi et crucem per totam provinciam in signum jurisdictionis deferendi, populum per vias benedicendi, appellationes suscipiendi et judicandi, synodum provinciam convocandi et in ea præsidendi, vica-

rium capitularem nominandi, si capitulum intra octo dies ab obitu episcopi non nominaverit. Causæ tamen criminales episcoporum reservantur, majores ad summum Pontificem, et minores ad concilium provinciale.

Ex antiqua Galliarum disciplina, causæ etiam majores ad summum Pontificem non deferebantur, quin prius in synodo provinciali judicatæ fuerint. (*Mémoires du Clergé*, t. 11, p. 354; *Bossuet, Défense, etc.*)

Certum est metropolita ante Concilium Nicænum I existisse, cum de provinciis ecclesiasticis in can. 5 et 6 agatur : plures non improbabiler contendunt hujusmodi institutionem ad ipsos Apostolos ascendere; et revera B. Paulus Timotheum et Titum constituisse videtur metropolita, unum totius Asiæ, et alterum insulæ Cretæ.

P. VI. — *Pallium.*

Omnes patriarchæ, primates et metropolitæ habent pallium quo a simplicibus episcopis distinguuntur. Pallium autem est *fascia lanea candida, tres circiter digitos lata, in modum circuli contexta, quæ humeros cingit, habetque ab utraque parte lineas in pectus et humeros impendentes cum sex sericis nigrisque crucibus intextis, tribusque aciculis aureis consuitur et alligatur*; *Devoti*, t. 1. Antiquissimus est pallii usus, et forte ab ipsa provinciarum ecclesiasticarum divisione repetendus est, vel a tempore quo presbyteri a diaconis, episcopi a presbyteris, suis ornamentis distingui cœperunt, quia probabile est speciale ornamentum archiepiscopis solemniter celebrantibus etiam fuisse concessum.

Pontifex Romanus, propter universalem suam jurisdictionem, ubique et semper utitur pallio: alii vero non nisi certis diebus, dum pontificalia conficiunt, et intra limites suæ jurisdictionis.

Archiepiscopus electus, confirmatus et consecratus, nulla metropolitica munera obire potest, quin prius petierit et obtinuerit pallium, auctoritatis metropolitæ signum: illud alteri dare aut commodare non potest;

cum eo sepeliendus est, et, si sedem mutet, aliud impetrare tenetur; Decretal. l. 1, tit. 8.

Episcopi quarundam sedium, speciali Sedis Apostolicæ privilegio, decorantur pallio, quales sunt in Gallia episcopus Augustodunensis et episcopus Aniciensis.

Singulis annis duo agni candidi offerri solent die festo Sanctæ Agnetis virginis, 21. januarii; in ejus templo extra muros Urbis benedicuntur cum in Missa *Agnus Dei* cantatur, subdiaconis apostolicis traduntur, in aliquo sanctimonialium monasterio nutriuntur, donec suo tempore tondeantur; ex eorum lana cum alia commixta et in filum deducta conficiuntur pallia: benedicuntur in basilica Vaticana pervigilio SS. Apostolorum Petri et Pauli, post vespertas solemniter decantatas, et super altare ubi conditum est corpus R. Petri deponuntur, et inde sumpta ad patriarchas et metropolitas mittuntur, ut ipsorum auctoritatem a B. Petro fluere noscatur; itaque solius est papæ B. Petri successoris pallium concedere. Vide Const. Bened. XIV, *Rerum ecclesiasticarum*, 10. julii 1748, et l' *Ami de la Religion du 1^{er} mars 1850.*

P. VII. — *Vicarii apostolici.*

Summi Pontifices olim suos quandoque constituebant delegatos in regno vel in provincia, ad gerenda vel terminanda graviora negotia, quæ ad iudicium Sedis Apostolicæ pertinent, et hi vicarii papæ aut vicarii apostolici dicebantur. Nunc Sancta Sedes vicarios apostolicos, cum episcopali jurisdictione delegata, constituere solet, ubi metus est ne ecclesia diutius pastore suo careat, v. g., propter persecutionem, turbas aut dissidia, vel si episcopus titularis ob senium aut aliam causam munus suum explere nequeat, aut a sedis suæ administratione removeatur, vel in regionibus ubi titulares non sunt antistites: sic vicarii sunt apostolici in Batavia, in Scotia, in pluribus Indiæ missionibus, etc. Alii consecrati sunt episcopi cum titulo *in partibus infidelium*, et alij simplices remanent sacerdotes, ut in coloniis nostris, et dicuntur *præfecti apostolici*. Respectiva eorum

potestas ex Litteris Apostolicis, quibus officium suum acceperunt, noscenda est.

P. VIII. — *Coadjutores, suffraganei et administratores.*

Coadjutor, a coadjuvando sic dictus, sicut tutor a tuendo, ille est qui, ex juris dispositione vel iudicis auctoritate, ad titularem ecclesiæ adjuvandum vel supplendum constituitur. Alius est ad tempus et revocabilis, et alius in perpetuum cum futura successione: hic solus apud nos vulgo dicitur coadjutor, et est episcopus sub titulo *in partibus infidelium* consecratus, ad adjuvandum episcopum aliquem senio, morbo aliave causa impeditum, cui de jure, sine nova provisione, successurus est. Alter vero consecratur etiam cum titulo *in partibus infidelium*, et datur episcopo titulari ad eum in munere episcopali adjuvandum, absque futura successione, et suffraganeus vocatur. Per mortem titularis omnem amittit auctoritatem.

Administrator ille est qui, cum titulo *in partibus infidelium*, regimini alicujus diocesis auctoritate apostolica committitur, propter titularis absentiam, qualis nuper fuit in Gallia archiepiscopus Amasiensis, ecclesiam Lugdunensem administrans. Auctoritas ejus ipso reditu titularis absentis penitus cessat. *Ferraris*, art. *Coadjutor*, n. 22.

Alii sunt episcopi simpliciter titulares *in partibus infidelium*, qui nullius sunt coadjutores nec suffraganei, et nullam igitur habent jurisdictionem: episcopi titulares eos propria auctoritate in sui adjutorium vocare possunt, v. g., ad confirmandum, ad Ordines conferendos, ad munia vicarii generalis explenda.

P. IX. — *Chorepiscopi.*

Chorepiscopus, idem significans ac episcopus ruris, a verbo græco *χωρά*, *rus*, vices episcopi in aliqua diocesis parte gerebat; sicut episcopi senes, infirmi aut alia causa impediti, coadjutores vel suffraganeos habere poterant, ita qui nimis diffusis præsidebant diocesis, chorepiscopos, laborum suorum cooperatores, in pagis et in oppi-

dis a civitate episcopali longe dissitis habebant, qui plures curabant ecclesias, eas lustrabant, litteras pacificas vel dimissorias clericis in aliam diocesim abeuntibus dabant, minores Ordines conferebant. Quidam ex eis character episcopali insigniti erant, et tunc etiam majores conferebant Ordines, sicut hodie coadjutores et suffraganei.

Quoniam vero chorepiscopi intra limites jurisdictionis suae difficile se continebant, et jura episcoporum saepe invadabant, *tam ab hac sacra Sede, quam a totius orbis fuerunt episcopis prohibiti*, inquit S. Damasus papa, 1^a parte Decreti, dist. 18, can. 15, relatus, et anno 384 defunctus. Diu tamen adhuc perseveraverunt, et a Leone III pontifice sublatis sunt initio noni saeculi; sed etiam post hanc aetatem mentio chorepiscoporum occurrit. Vid. *Ferraris*, v^o *Chorepiscopus*; *Thomassin*, etc.

P. X. — Prælati inferiores.

Prælati, a voce *præfero* sic dicti, ii intelliguntur qui præ aliis sunt elati, et, juxta rem, ii sunt generatim qui cum honore et jurisdictione præficiuntur. Alii sunt regulares et alii sæculares. Non tantum nominativam habent potestatem in subditos, sicut pater in filios, sed spiritualem, quasi episcopalem et ordinariam, ut eos plene dirigere ac gubernare possint: tales sunt generales pro toto ordine, provinciales pro sua provincia, et superiores locales pro respectivis domibus sibi commissis, ut abbates locales, priores, rectores, guardiani, etc. Quidam generales et abbates usum pontificalium habent, et alii non habent: omnium potestas oritur vel ex privilegiis summorum Pontificum, vel ex præscriptione memoriam hominum superante.

Alii sunt a jurisdictione episcopi localis exempti, virtute privilegii Sedis Apostolicæ, et alii ei subjiciuntur. Qui de hujusmodi prælatibus plura scire cupierit, consulat *Van-Espen*, qui caute admodum legendus est, *Thomassin*, *Ferraris*, etc.

Prælati sæculares sunt superiores, sive generales, sive speciales, congregationum sæcularium, id est, virorum

vel mulierum, qui solemnibus votis non devinciuntur, quales sunt presbyteri Missionis, vulgo *Lazaristes*, presbyteri S. Sulpitii, sorores Charitatis, sorores Sapientiae, etc., et similiter ii quos Papa vel episcopus diocesanus constituit superiores sanctimonialium alicujus ordinis, vel talis monasterii: hi quippe omnes quasi episcopalem habent jurisdictionem in subditos vel in subditas. Caveant tamen ne limites suae auctoritatis in litteris Papæ vel episcopi expressos aut usu determinatos, excedant. S. Congr. Conc. respondit, die 29 januarii 1692, sufficere quod capellanus monialium a superiore monasterii approbetur; sed, ex Constitutionibus Apostolicis Gregorii XV et Bened. XIII, necessaria semper est approbatio episcopi ad confessiones monialium valide audiendas, etiamsi de monialibus exemptis agatur. Vide S. Lig. l. 6, n. 977.

Romæ plurimi viri ecclesiastici, nomine ac dignitate prælatorum decorati, variis negotiis spiritualibus aut temporalibus gerendis adhiberi solent; titulo honorifico insigniuntur, quasi medium inter episcopos et simplices presbyteros constituunt ordinem, sed nullos habent subditos.

FINIS TRACTATUS DE ORDINE.